sisseseadmine meie kodumaal sünnitab, selleſt rääkida oleks nüüd weel liig wara. Eks aeg anna arutust! — Ise on ka siin mees. —

Juuli kuus langes **Itaalia kuningas Umberto** mörtsuka käe läbi. Ta oli 56 aastat wana. Iseäraliſt südamliſt osawõtmiſt hädа kordadel näitas ta waesema rahwa ringkondade wastu üles. Itaalia leinab oma kalliſt kuningat taga. Tema asemele astus auujärje peale Wiktor Emmanuel III.

Pariiſt näitusel tõstis kurjategija oma käe ka **Pärsia Schachi** wastu üles, kuid õnneks ei läinud see kuritöö temal mitte korda.

1. septembril suri Liiwimaa kindralsuperintendent **Friedrich Hollmann** Walgas äkitselt südamerabandusesse ära. Wiljandi sinodilt sõites jäi ta haigeks. Walgast toodi tema surnukeha Jurjewisse (Tartusse) ja wiidi „Liwonia" konwendi majasse, kuſt ta järgmisel päewal Maarja kirikusse toodi. Konwendi maja ja Maarja kirik oliwad leinaehtes. 7. septembril maeti kindralsup. Fr. Hollmann suurel osawõtmisel ja toredusel Maarja kiriku aeda maha. Matusepäewal peeti Maarjakirikus enne Saksa- ja pärast Eestikeelne leina Jumala teenistus. Matuseaias peeti mitmed kaunid hauakõned, milles lahkunud piiskopi tegewuse ütsikuid külgesid kujutati. Fr. Hollmann on 16. oktobril 1833 Hargla kirikumõisas sündinud, Rõuges üles kaswanud ja Jurjewi (Tartu) ülikoolis Jumala sõna õpetaja ammeti peale õppinud. Pärast isa surma sai ta Rõuge kiriku õpetajaks, kus ta kõige truudusega oma ammetit pidas ja iseäranis koolipõllul oma agarust ja waimuandeid ilmutas. Siit kutsuti ta Jurjewi (Tartu) Eesti rahwakoolmeistrite

seminari direktoriks, kus ta 14 aastat noorimehi koolmeistriammeti wastu suure osawusega ette walmistas ja oma kaswandikuſid koolitöö kõrgele kutsule waimustas. Siin kirjutas ta oma katekismuse-õpetuse, millega ta meie maa ewangeliumi kiriku koolides usuõpetusele kindla aluse pani. See kirjatöö on tema töödest kõige tähtsam ja ei kaota oma tähtsust niikaua, kunni Eestis õigest õpetamisewiisist koolides weel lugu peetakse. Tema kaswandikude suust saab weel seda nüüdsel ajal aruldast sõna kuulda: Ma armastan oma ammetit! —

Hollmann'ide mälestus jääb Eestis kustumata, sest juba meie piiskopi isa on Rõuges olles Eestlaste ihu wabaduse eest kangeste wõidelnud ja sellega omale rahwa tänu ära teeninud. Tema mälestus kestab põlwest põlwesse. —

„Kes kõrgemale püüdnud ööd ja päewad,
Neid tulewik ei mata unustusesse,
Neil pead on ehitatud wõidupärgil,
Mis meile walgust maha woolawad."

8. septembril suri Liiwimaa kuberner kindralmajor Surowtsow rasle haigusе järele. „Ta oli õiglase südamega mees ja meie kodumaal suur riigi tugi." Surowtsow sündis 23. januaril 1856. Tema oli 1896 aastast saadik Liiwi kuberner.

Lõpetame sellega tagasiwaate mööda läinud aasta kohta ja soowime, et Eesti rahwas eestulewal aastal igas asjas edeneks, mis auus, mis tõsine, mis õige, mis kaunis ja „kasuline" on, siis suudab ta oma ülesannet täita, nii oma kalli kodumaa kui ka meie suure riigi wastu.

— . —

Eesti rahwa Kasuline Kalender 1901, lk. 24